

Sygn. akt III AUa 368/14

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 8 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Ewelina Kocurek - Grabowska (spr.)
Sędziowie	SSA Irena Goik SSA Krystyna Merker
Protokolant	Beata Przewoźny

po rozpoznaniu w dniu 25 marca 2015r. w Katowicach
sprawy z odwołania U. M. (U. M.)
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.
o prawo do emerytury
na skutek apelacji ubezpieczonej U. M.
od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w C.
z dnia 17 grudnia 2013r. sygn. akt IV U 2240/12

oddala apelację.

/-/ SSA I. Goik
Sędzia

/-/ SSA E.Kocurek-Grabowska
Przewodniczący

/-/ SSA K. Merker
Sędzia

Sygn. akt III AUa 368/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. decyzją z dnia 13 listopada 2013 roku odmówił ubezpieczonej U. M. prawa do emerytury, powołując się na art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2009r., nr 153, poz. 1227) oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43 ze zm.). W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że ubezpieczona na dzień 1 stycznia 1999 roku nie wykazała wymaganego 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Za pracę w warunkach szczególnych organ rentowy nie uznał okresu od dnia 1 października 1976 roku na stanowisku wagowej oraz od dnia 20 listopada 1979 roku do 31 grudnia 1998 roku na stanowisku instruktora praktycznej nauki zawodu w (...), wskazując na niezgodność stanowisk z wykazem resortowym.

W odwołaniu ubezpieczona zakwestionowała w/w decyzję, podnosząc, iż spełnia warunki do uzyskania emerytury w związku z pracą w warunkach szczególnych. Ubezpieczona wskazała, iż pracę wagowej wykonywała na Wydziale Przędzalni - Oddział Przewijalnia, a jako instruktor praktycznej nauki zawodu, miała styczność z wydziałami: Przędzalni Włóknin i Wykładzin, a instruktarz odbywał się bezpośrednio na maszynach.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, powołując się na okoliczności podniesione w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w C. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie o sygn. akt IV U 2240/12 oddalił odwołanie.

Na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona U. M. urodziła się w dniu (...) roku. Wnioskiem z dnia 6 listopada 2012 roku ubezpieczona wniosła do organu rentowego o ustalenie prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do emerytury, wskazując, iż stanowiska, jakie zajmowała, nie są kwalifikowane jako praca w warunkach szczególnych.

Ubezpieczona udowodniła - na dzień 1 stycznia 1999 roku - staż emerytalny pracy w wymiarze 26 lat, 4 miesiące i 10 dni. Organ rentowy uwzględnił jako pracę w warunkach szczególnych 2 lata, 3 miesiące, nie uznając okresu od dnia 1 października 1976 roku na stanowisku wagowej oraz od dnia 20 listopada 1979 roku do 31 grudnia 1998 roku na stanowisku instruktora praktycznej nauki zawodu w (...) Zakładach (...). Ubezpieczona U. M. w okresie od dnia 1 września 1972 roku do dnia 7 grudnia 2007 roku pracowała w Zakładach (...) Spółka Akcyjna w L. W okresach: od dnia 1 lipca 1974 roku do dnia 30 września 1976 roku jako rozciągacz taśm, a od 1 października 1976 roku do 19 listopada 1979 roku jako wagowa. W okresie 20 listopada 1979 roku do 31 grudnia 1998 roku jako instruktor praktycznej nauki zawodu. Obowiązki instruktora praktycznej nauki zawodu polegały na tym, iż przyuczał on do zawodu operatora maszyny przędzących włókna łykowe. Instruktor miał pod sobą 30 uczniów: 13-15 z jednej klasy, 13-15 z drugiej klasy. Uczniowie byli szkoleni w zakresie całego procesu technologicznego, trzeba było ich nadzorować. Uczniowie byli rozrzućeni po różnych wydziałach. Praca odbywała się w systemie zmianowym od 6:00 do 14:00 albo od 14:00

do 22:00. Zawód uzyskiwany w trakcie praktyk to operator maszyn przędzalniczych. Na produkcji do obowiązków instruktora należało na początku na każdym stanowisku pracy pokazanie, jak praca wygląda i potem nadzorowanie tej pracy, sprawdzenie listy obecności, szkolenie bhp i szkolenie na przędzalni. Uczniowie, którzy mieli 15 lat, nie skończyli 16 lat pracowali po 6 godzin, po skończeniu 16 lat pracowali po 8 godzin.

Sąd Okręgowy powyższy stan faktyczny ustalił na podstawie akt rentowych, akt osobowych oraz zeznań świadków I. S., G. G., B. K., T. M., R. S., Z. W. i wyjaśnień ubezpieczonej U. M.

W ocenie Sądu I instancji, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie dał podstaw do ustalenia, iż ubezpieczona legitymuje się wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych. Wskazał, że w szczególności spornym był okres pracy ubezpieczonej jako instruktora praktycznej nauki zawodu.

Sąd Okręgowy, powołując się na treść z art. 184 oraz 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r., nr 153, poz. 1227) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.), uznał, że odwołanie ubezpieczonej nie zasługuje na uwzględnienie. W ocenie Sądu I instancji, pomimo wykonywania przez odwołującą pracy na stanowisku instruktora praktycznej nauki zawodu stale i w pełnym wymiarze czasu, brak jest podstaw do uznania tego okresu do pracy wykonywanej w szczególnym charakterze. Powyższe wynika z faktu, iż Karta Nauczyciela swoją regulacją objęła instruktorów praktycznej nauki zawodu dopiero od 6 kwietnia 2000 roku. Wcześniej przepisy tej ustawy w art. 5 ust. 1 zawierały jedynie delegację dla Ministra Oświaty i Wychowania do rozciągnięcia przepisów ustawy m.in. na pracowników uspołecznionych zakładów pracy pełniących funkcję instruktorów praktycznej nauki zawodu lub prowadzących pracę wychowawczą z młodocianymi pracownikami w placówkach zbiorowego zakwaterowania, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza stanowi podstawowe zajęcie. Minister z tego uprawnienia skorzystał jednakże dopiero od 1 września 1988 roku, co wiązało się z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 1988 roku w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz na niektórych innych pracowników uspołecznionych zakładów pracy, prowadzących prace pedagogiczne i wychowawcze (Dz. U. z 1988r. Nr 34, poz. 261 ze zm.). Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, instruktorzy praktycznej nauki zawodu zostali objęci przepisami Karty Nauczyciela w zakresie dotyczącym m.in. obowiązków nauczyciela i zasad oceny pracy nauczycielskiej, wymagań kwalifikacyjnych, obowiązków podnoszenia wiedzy ogólnej i zawodowej, jak i tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych (wychowawczych prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami - w ramach obowiązującego ich czasu pracy (42 godziny), z tym, że wymiar tych zajęć dla instruktorów praktycznej nauki zawodu (§ 1 pkt 1) ustalony został na minimum 22 godziny tygodniowo.

Nadto, Sąd Okręgowy wskazał, iż wcześniejsza regulacja, tj. ustawa z dnia 27 kwietnia 1972 roku - Karta praw i obowiązków nauczyciela (Dz. U. Nr 16, poz. 114 ze zm.) również nie obejmowała instruktorów praktycznej nauki zawodu. Według tej ustawy, uprawnienia miał tylko ten nauczyciel praktycznej nauki zawodu, który był pracownikiem szkoły i tygodniowy obowiązkowy wymiar zajęć dydaktycznych dla tych nauczycieli wynosił 28 godzin.

W ocenie Sądu I instancji, prawidłowość powyższego stanowiska potwierdził także Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 stycznia 2006 roku w sprawie sygn. akt I UK 129/05 (OSNP 2006/23-24/365), zgodnie z którym okres pracy w charakterze instruktora praktycznej nauki zawodu może być uznany za okres pracy w szczególnym charakterze

w rozumieniu art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2003r. Nr 118, poz. 1112 ze zm.) dopiero od dnia 1 września 1988 roku, tj. od wejścia w życie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 1988 roku w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz na niektórych innych pracowników uspołecznionych zakładów pracy, prowadzących prace pedagogiczne i wychowawcze (Dz. U. Nr 34, poz. 261 ze zm.).

W związku z faktem, że okres zatrudnienia na stanowisku instruktora praktycznej nauki zawodu w (...) Zakładach (...), przypadający od 1 września 1988 roku jest niewystarczający do uzupełnienia okresu, by wykazać 15-letni okres pracy w szczególnym charakterze, Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła ubezpieczona.

Zaskarżając powyższy wyrok w całości, zarzuciła mu:

- naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, poprzez nieuzasadnioną odmowę zaliczenia ubezpieczonej okresów pracy na stanowiskach wagowej i instruktora praktycznej nauki zawodu do okresu pracy w szczególnych warunkach;
- naruszenie przepisów prawa procesowego polegające na naruszeniu: art. 328 § 2 k.p.c., poprzez całkowity brak odniesienia się w uzasadnieniu do żądania ubezpieczonej w postaci zaliczenia przepracowanych przez nią okresów pracy na stanowiskach wagowa i instruktor praktycznej nauki zawodu do okresu pracy w szczególnych warunkach, a jedynie wyjaśnienie podstaw odmowy zaliczenia spornych okresów do okresu pracy w szczególnym charakterze.

Ponadto ubezpieczona podniosła zarzut nierozpoznania sprawy co do istoty polegający na tym, że ubezpieczona dochodziła prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, a Sąd badał sprawę prawa do emerytury w warunkach pracy w szczególnym charakterze.

Powołując się na powyższe, wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości, poprzez zmianę zaskarżonej decyzji i zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej świadczenia emerytalnego, poczynwszy od dnia 24 listopada 2012 roku, ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego za obie instancje według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu wskazała, że Sąd Okręgowy nie zbadał możliwości zaliczenia spornych okresów pracy ubezpieczonej jako wagowa i instruktor praktycznej nauki zawodu do okresu pracy w szczególnych warunkach, czego od początku domagała się ubezpieczona, a ograniczył się jedynie do wyjaśnienia dlaczego sporne okresy pracy ubezpieczonej nie mogą być zaliczone do okresu pracy w szczególnym charakterze.

Dalej podniosła, że świadectwo pracy wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawione przez Zakłady (...) S.A. wskazuje, że sporne okresy pracy ubezpieczonej na obu stanowiskach, są okresami pracy w szczególnych warunkach. Okres od 1 października 1976 roku do 19 listopada 1979 roku na stanowisku wagowej należy, zgodnie ze świadectwem, zaklasyfikować jako prace na stanowisku pomocnik w oddziale

produkcyjnym (dział VII, poz. 1 pkt 10 wykazu A stanowiącego załącznik nr 1 do Zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7), natomiast okres pracy od 20 listopada 1979 roku do 31 grudnia 1998 roku na stanowisku instruktora praktycznej nauki zawodu należy zaklasyfikować jako pracę na stanowisku kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie (dział XIV poz. 24 w/w załącznika).

W ocenie apelującej, wykazy resortowe pełnią jedynie funkcję informacyjną i pomocniczą przy ustalaniu, czy ubezpieczony rzeczywiście wykonywał pracę w warunkach szczególnych, a tym samym, kluczowe znaczenie przy określeniu, czy pracownik wykonywał pracę w szczególnych warunkach, powinien mieć przepis art. 32 ust. 2 w zw. z ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym „za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia”. Dalej wywiodła, że nie powinno być natomiast żadnych wątpliwości, że ubezpieczona U. M. w trakcie pracy w Zakładach (...) wykonywała pracę dokładnie w takich warunkach. Zdaniem ubezpieczonej, na wszystkich wydziałach, na których pracowała, warunki były niezwykle ciężkie: panował ogromny hałas, duże zapylenie, używano również szkodliwych substancji chemicznych. Ponadto, praca odbywała się bezpośrednio przy maszynach produkcyjnych, a ubezpieczona bezpośrednio odpowiadała za działania przyuczanych uczniów, w tym również za bezpieczeństwo ich oraz pozostałych pracowników.

Ubezpieczona, wskazując na możliwość zaliczenia okresów pracy w charakterze instruktora praktycznej nauki zawodu do okresu pracy w warunkach szczególnych, powołała się na wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 12 czerwca 2013 roku, sygn. akt III AUa 51/13, Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 3 kwietnia 2012 roku o sygn. akt III AUa 117/12, Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 23 września 2013 roku o sygn. akt V U 848/13.

**Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:
Apelacja ubezpieczonej nie zasługiwała na uwzględnienie.**

Sąd Apelacyjny podziela i uznaje za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji, ponieważ znajdują one oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym, które to dowody Sąd Okręgowy ocenił w granicach zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c.

Po analizie zebranych dowodów zarówno w toku postępowania przed Sądem I, jak II instancji, w aspekcie zarzutów sformułowanych w apelacji, Sąd Apelacyjny doszedł do wniosku, że zaskarżone orzeczenie Sądu I instancji jest prawidłowe.

Istota sporu w niniejszej sprawie na etapie postępowania apelacyjnego sprowadzała się do ustalenia, czy ubezpieczona spełniła przesłanki uprawniające ją do uzyskania emerytury w niższym wieku, a w szczególności, czy wnioskodawczyni w okresie od 1 października 1976 roku do 31 grudnia 1998 roku wykonywała prace określone w załączniku A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.1983.8.43), a tym samym, czy legitymuje się 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Swoje uprawnienie do emerytury ubezpieczona wywiodła z treści przepisu art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2013.1440), zgodnie z którym, ubezpieczonym urodzonym

po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym, niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Zgodnie z treścią przepisu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym, niż określony w art. 27 pkt 1 (dla mężczyzn 65 lat). Natomiast wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowiska oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w art. 32 ust. 2 i 3 w/w ustawy przysługuje prawo do emerytury ustala się na podstawie „przepisów dotychczasowych”.

Przypomnieć należy, iż dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do wspomnianego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007r., III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 i z dnia 24 marca 2009r., I PK 194/08, LEX nr 528152). Podkreślenia wymaga, iż rozstrzygającym dla prawidłowej oceny kwalifikowanego waloru pracy jest charakter faktycznie wykonywanych obowiązków pracowniczych, a nie zajmowane stanowisko wskazane w umowie o pracę, angażach, przeszerogowaniach, czy świadectwie pracy.

Ubezpieczona na etapie postępowania apelacyjnego kwestionowała zakwalifikowanie jej pracy od dnia 20 listopada 1979 roku do 31 grudnia 1998 roku na stanowisku instruktora praktycznej nauki zawodu w (...) Zakładach (...), jako pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2003r. Nr 118, poz. 1112 ze zm.) dopiero od dnia 1 września 1988 roku, tj. od wejścia w życie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 1988 roku w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz na niektórych innych pracowników uspołecznionych zakładów pracy, prowadzących prace pedagogiczne i wychowawcze (Dz. U. Nr 34, poz. 261 ze zm.), podnosząc, że w spornym okresie wykonywała prace określone w załączniku A dział XIV poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.1983.8.43).

Sąd Apelacyjny, mając na uwadze treść zarzutów apelacyjnych, na mocy art. 382 k.p.c. uzupełnił postępowanie dowodowe, dopuszczając dowód z uzupełniającego przesłuchania ubezpieczonej na okoliczność charakteru wykonywanej przez nią pracy na stanowisku instruktora nauki zawodu, rodzaju sprawowanego nadzoru oraz rodzaju prac poddanych jej nadzorowi.

Na rozprawie apelacyjnej ubezpieczona zeznała, że uczyła zawodu na czterech wydziałach, tj. przedalini, zgrzeblarni, przygotowawczym i przewijalni. Na każdym z oddziałów było około 100 pracowników. Przyuczanie do zawodu odbywało się na wydziałach, uczennice uczyły się także na stanowiskach nieobecnych pracowników. Ubezpieczona wskazała, że równocześnie zajmowała się uczennicami z pierwszej, drugiej

i trzeciej klasy. Natomiast praca uczennic z różnych klas zróżnicowana była jedynie ilością wykonywanej pracy. Jednocześnie ubezpieczona wyjaśniła, że mistrzowie w ogóle nie nadzorowali uczennic, tylko ona, pomimo braku uprawnień mistrza. Dalej wskazała, że pracowała jako instruktor i należała pod dział szkoleń, który był prowadzony przez kierownika.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, mając na uwadze treść zeznań ubezpieczonej wraz z zeznaniami uzupełniającymi oraz zeznania świadków I. S., G. G., B. K., T. M., R. S. oraz Z. W., należało podzielić ustalenia Sądu I instancji, że ubezpieczona na stanowisku instruktora praktycznej nauki zawodu szkoliliła i nadzorowała uczniów w zakresie całego procesu technologicznego. Podkreślenia wymaga, że bezsporny był zakres obowiązków ubezpieczonej, do którego należało przede wszystkim nauczanie poprzez praktyczne pokazywanie sposobu wykonania poszczególnych czynności produkcyjnych przedziałni. Tym samym, ubezpieczona monitorowała pracę jedynie uczniów, czyli osób niewykwalifikowanych, przechodzących dopiero odpowiednie szkolenie, a nie pracowników. Jak wskazała świadek B. K. - brygadzysta grupy młodzieżowej - na produkcji do obowiązków instruktora należało na początku na każdym stanowisku pracy pokazanie, jak praca wygląda i potem nadzorowanie tej pracy. Uczniowie byli cały czas na produkcji z instruktorami na zgrzeblarni, na przedziałni, a instruktor nie wykonywał tej pracy.

Tym samym, nie sposób podzielić argumentacji ubezpieczonej, że w spornym okresie wykonywała prace wymienione w dziale XIV poz. 24 załącznika A w/w rozporządzenia, tj. kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Należy wskazać, że osoby przyuczane do zawodu nie są zaliczane do osób wykonujących prace w warunkach szczególnych, w konsekwencji praca instruktora praktycznej nauki zawodu nie może być uznana za tożsamą z pracą osoby wykonującej dozór inżynieryjno-techniczny na wydziałach, w których jako podstawowe są wykonywane prace wymienione w wykazie.

Można zauważyć, że problematykę oceny pracy instruktora praktycznej nauki zawodu przez pryzmat dozoru inżynieryjno-technicznego lub też kontroli na oddziałach i wydziałach, w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący prace w warunkach szczególnych, podjął Sąd Najwyższy w sprawie o sygn. akt II UK 209/14, a zaprezentowane w w/w sprawie stanowisko Sąd Apelacyjny w pełni podziela. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia wskazał, że „czynności tzw. dozoru inżynieryjno-technicznego lub kontroli na oddziałach i wydziałach, w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący pracę w warunkach szczególnych, to czynności wykonywane w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim dozorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Jeśli zatem czynności te wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanej z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Od powyższej reguły istnieją odstępstwa polegające na uznaniu, że dana osoba wykonuje stale i w pełnym wymiarze czasu prace objęte poz. 24 działu XIV wykazu A, pomimo wykonywania pewnych czynności w warunkach nienarażających ją bezpośrednio na szkodliwe dla zdrowia czynniki. W szczególności chodzi tu o czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem inżynieryjno-technicznym i stanowiące jego immanentną cechę, jak sporządzanie dokumentacji dotyczącej dozoru i będące jego integralną częścią. Odstępstwa od tej reguły mogą dotyczyć czynności ściśle związanych ze sprawowanym

dozorem i stanowiących jego integralną część lub innych krótkotrwałych przerw w narażeniu na działanie takich czynników spowodowanych np. udziałem w koniecznym szkoleniu.”

Natomiast, jak wynika z przeprowadzonego w niniejszym stanie postępowania dowodowego, ubezpieczona miała za zadanie przeszkolić uczniów (nie pracowników) od pierwszej do trzeciej klasy, ponadto prowadziła dzienniki, odnotowywała obecność, wpisy z praktyk. Zeznania I. S., która była zatrudniona na stanowisku mistrza, wskazują, że ona była odpowiedzialna na nadzorowanie wszystkich osób. Zeznała „ja musiałam uczennice podzielić albo we 2 na stanowisko albo 1 na jednym. Ja doglądałam wszystkiego. Ubezpieczona musiała być przy tych uczennicach.” Ubezpieczona brała udział, jako członek komisji, w egzaminach kwalifikacyjnych. Rolą ubezpieczonej było więc nauczanie uczniów, a nie nadzorowanie pracowników w wykonywaniu powierzonych prac. Fakt, że sprawowała ona kontrolę nad uczennicami nie zmienia faktu, że była to kontrola nad właściwym sposobem wykonywania pracy - mająca w przyszłości skutkować uzyskaniem kwalifikacji w zawodzie operatora maszyn przędzących włókna łykowe. Tym samym, nie można uznać, że był to dozór inżynieryjno-techniczny. Osoby przyuczone do zawodu nie są zaliczane do osób wykonujących pracę w warunkach szczególnych - a tym samym, ich instruktorzy nie są zaliczani do osób wykonujących dozór inżynieryjno-techniczny na wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace w wymienionym wykazie.

Dodatkowo trzeba podkreślić, że czas nauki uczennic był zróżnicowany, w zależności od klasy i wynosił od 6 do 8 godzin podczas 3 lub 5 dni w tygodniu. Tym samym, wątpliwa zostaje przesłanka stałego nadzoru i kontroli ze strony ubezpieczonej. Mając na uwadze przedstawiony podział obowiązków, należy wskazać, iż niewątpliwie nie można przypisać ubezpieczonej dozoru inżynieryjno-technicznego.

Ponadto, Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Najwyższego w powołanym orzeczeniu, zgodnie z którym w odniesieniu do instruktorów praktycznej nauki zawodu okresy ich pracy przed dniem 31 sierpnia 1988 roku nie były okresami pracy w szczególnym charakterze, uprawniającymi do emerytury nauczycielskiej, czego też apelująca nie kwestionowała. Należy również mieć na uwadze, że niezależnie od powyższego, praca w szczególnym charakterze (nauczycielska) nie może być doliczana do okresu pracy w warunkach szczególnych, inne były bowiem przesłanki dla przyznania takich świadczeń.

Koniecznym jest podkreślenie, że prawo do wcześniejszej emerytury za pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stanowi wyjątkowe rozwiązanie w systemie emerytalnym, stąd jego wykładnia winna być ścisła. Odnosi się to w takim samym stopniu do normatywnego rozumienia stanowisk pracy, na których wykonywano taką pracę. Prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej, niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy emerytalnej, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (vide: między innymi wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 lutego 2007r., sygn. akt I UK 258/06, OSNP 2008 Nr 5-6, poz. 81; z dnia 17 września 2007r., sygn. akt III UK 51/07, OSNP 2008 Nr 21-22, poz. 328; z dnia 16 grudnia 2007r., sygn. akt III UK 62/07, Lex Nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007r., III UK 66/07, Lex Nr 483283; z dnia 13 listopada 2008r., II UK 88/08, Lex 1001292; z dnia 5 maja 2009r., sygn. akt I UK 4/09, Lex Nr 509022; z dnia 8 czerwca 2011r., sygn. akt I UK 393/10, Lex 950426). Świadczona przez ubezpieczoną w spornych okresach praca nie miała takiego charakteru.

Ponadto, należy wskazać, że okres pracy ubezpieczonej od 1 października 1976 roku do 19 listopada 1979 roku na stanowisku wagowej pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia istoty sporu, bowiem prowadzenie postępowania dowodowego w celu ustalenia, czy ubezpieczona w w/w okresie wykonywała pracę w szczególnych warunkach jest bezcelowe. Ewentualne uwzględnienie powyższego okresu wraz z okresem przyjętym przez organ rentowy, jako staż w szczególnych warunkach w wymiarze 2 lat, 3 miesięcy, nie stanowi co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Reasumując, ubezpieczona nie spełniła jednej z niezbędnych przesłanek z art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, gdyż nie wykazała, aby - na dzień 1 stycznia 1999 roku - stale i w pełnym wymiarze, przez 15 lat, wykonywała prace w szczególnych warunkach uprawniające do emerytury w niższym wieku emerytalnym.

Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, iż prawidłowym jest uznanie Sądu Okręgowego, że ubezpieczona nie spełnia warunków do przyznania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, co skutkuje brakiem podstaw prawnych do uwzględnienia apelacji, o czym Sąd II instancji orzekł po myśli art. 385 k.p.c.

/-/ SSA I. Goik
Sędzia

/-/ SSA E.Kocurek-Grabowska
Przewodniczący

/-/ SSA K. Merker
Sędzia